

עיונים בפרשת השבוע ובעניני דיומא

אלה המגן

מתוך שיעורו השבוע של
הרה"ג רבי נחום מאיר גערמאן שליט"א
ר"מ ביישיבתינו הק' ~ מתיבתא עץ חיים דבאבוב

שנת תשפ"ה לפ"ק

פרשת מטות מסעי - ר"ח אב שנה כ"א גליון ל"ד (תרפ"ד)

גליון מיוחד לכבוד יומא דהילולא קדישא של ב"ק מרן אדמו"ר עט"ר זצוק"ל זיעזבי"א

לפרשת מטות

לכבוד יומא דהילולא קדישא של

הרה"ק ר' מאיר הלוי זצוק"ל אבד"ק אפטא, כ"ה תמוז

צדיק שהוא אוחו עצמו בשפלות זוכה
לאור התורה ומשפיע שפע לבני ישראל

ממחציתם תקחו וגו' (לג, כט).

וזה"ל ממחציתם תיקחו, שהוא בבחינת מחצית שאינו עדיין בתיקון שלם בעיני עצמו. תקחו לשון לקח טוב (משלי ד, ג) מורה על אור התורה כנ"ל. עוד י"ל דתקחו לשון יחוד, כמו שכתוב (דברים כה, ה) כי יקח איש. עוד י"ל דתקחו, כמדבר אל בני ישראל, שתקחו שפע ההולכת ע"י הצדיק שהוא בבחינת מחצית^[א]. וזה"ל מחצית השקל, דהיינו מי שהוא בבחינת מחצית - השקל - הוא נוטל שפע ממקור השפע ומשפיע לכל העולמות לשון מישקל שקל.

רמזים נפלאים מה שמרומז בהעברת הסדרה

עשרות ודיבון וגו' (לג, א).

איתא במסכת ברכות (מ). לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום ואפילו עשרות ודיבון שכל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכין לו ימיו ושנותיו, רב ביבי בר אבבי סבר לאשלומינהו לפרשייתא דכולא שתא במעלי יומא דכפורי וכו'.

ויש לדקדק למה בחר בערב יום הכיפורים דוקא. ותוס' הקשו למה נקט עשרות ודיבון ולא ראובן ושמעון^[ב]. ובספר שי למורא נלמא^[ג] ר' מאיר ישלח איסר הכהן פריעמאן ז"ל דנז מקדעין כתב לפרש דמפאת שאמרו חז"ל מאריכין לו ימיו ושנותיו, ויום הכיפורים הוא גמור החתימה לטובה ולחיים

איתא בספח"ק אור לשמים וזה"ל, ק, נ"ל כי קודם החטא היו שני מאורות הגדולים שניהם שוים, ואחר מיעוט הירח אין שום דבר שיהיה בתכלית השלימות, וכמו כן האדם, הגם שהוא צדיק וישר ועוסק בתורה אעפ"כ צריך להיות בעיני עצמו שאינו עדיין בתיקון, והאדם ההולך בדרך שזכרנו והוא שפל בעיני עצמו זוכה לאור התורה הקדושה וליחוד עליון, ויכול להשפיע שפע לכל העולמות, כי השפע הולכת ע"י הצדיק הנ"ל.

וזה"ל הגמרא (יומא יט) ודברת בם (דברים ג, י) ולא בדברים בטלים, באם שיעקר דיבורך יהיה בהתורה וביחוד עליון, אז ולא דברים בטלים, אז מה שתדבר לטובת ישראל ותתפלל עליהם לא יבוטל שום דבר רק הקב"ה יקיים וישפיע שפע לבני ישראל על ידך.

א. וראה להלן הג"ה אות ו' מה שהבאתי מספח"ק נועם אלימלך פרשת וישלח (ד"ה חסו) אודות ירשיע עצמו במקצת.

ב. ובספר עשרות סופרים מביא בשם הגה"נ בעל חתם סופר זצ"ל (חלק חמש סופר פנחסני - פרשת מטות) לתרץ קושיית התוס' על פי מה שאמרו בגמרא נסממא כוונתו למע' סנהדרין (סג): כי אמר עולא דת קבלנא, אמר לי רבא ויהיב דת מה, אמר לי קבלנא, אמר לי והכמי (שמות כג, יג) ושם אלהים אמרים לא מזכירי א"ל הכי אמר ר' יוחנן כל ע"ז הכוונה צמורה מומר להזכיר שמה, וכן דא' שאל מאין באת והשיב מהר נבו א"ל האיק אתה מזכיר שם של ע"ז דנבו שם של ע"ז הוא, וכתב (שמות כג, יג) לא ישמע על פיה והשיב לו מה שכתב בתורה אותן שמות של ע"ז מותר להזכיר. ולפי"ז דוקא אם הוא לצורך אבל להזכירם כמה פעמים דהיינו לאמרום פעם שלישית בלשון תרגום אינו רשאי, קמ"ל דאעפ"כ מותר באופן של שנים מקרא ואחד תרגום משא"כ ראובן ושמעון אין שום חידוש אם מזכירו כמה פעמים אבל עשרות ודיבון שמות ע"ז הם ולא יזכירם שלא לצורך קמ"ל דמ"מ מותר, וק"ל, ע"כ. ובאמת כבר קדמו הג"ז (א"ח סי' רפ"ה ס"ק א') בזה, אבל בג"ז אינו מזכיר ההיתר דשם שכתב בתורה אף של ע"ז מותר, ובג"ז לא קאמר שהם שמות עכו"ם רק שראובן ושמעון שמות שבטים יש בהם קדושה, משא"כ אלו שאפשר שקרא אותם העכו"ם. ועי' בספר קנה חכמה מה שמביא בשם רבינו בחי' דמכללתא ומלבשתא הם שמות ע"ז ועשרות ודיבון הם שמות הקדושה של אח"כ, ומפרש אפילו עשרות ודיבון שבשמות אלו יש זכרון שם ע"ז.

(ג, ו) ויכתוב משה את מוצאיהם, שיצאו מארץ מצרים ע"פ ה', וכי תימא למה נכתבו, לזה אמר ואלה מסעיהם למוצאיהם, כלומר אלה מסעיהם יהיו לעתיד למוצאיהם מן הגלות, עכ"ד.

וע"ז ממשיך החיד"א וז"ל, ואפשר עוד לפרש במה שנודע שהליכת ישראל במדבר היה לתקן גדול להכניע תוקף הסט"א אשר שם, ולברר ניצוצי הקדושה אשר שם, וכמו שפירש הרב הקדוש מהר"ר סלימאן נ' אוהנה ז"ל^[1] כי לתוקף הקליפות אשר במדבר שקמו הוצרכו כל צבאות ה' ששים רבוא כלם ומשה ואהרן וארון הברית, וזהו שנאמר (י, לה) ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויבך וכו', ומה אויבים היו להם בכל מסע שהיה משה רבינו ע"ה אומר כן, אין זה כי אם על הקליפות וכחות הטומאה שהם אויבי ה', וכמו שתקנו ארץ מצרים שעשאוה כמצולה שאין בה דגים, כן תקנו כל המדבר הגדול, וז"ש (ג, ב) אלה מסעי וכו' אשר יצאו מארץ מצרים ששם התחילו לתקן, כן היה במסעות, והוצרך שיהיה לצבאותם ביד משה ואהרן, שיהיו כל צבאות ה' ומשה ואהרן, לתקן הגדול הזה, וזהו על פי ה' (ג, א), כי הוא יודע תעלומות כמה זמן צריך בכל מסע לתקנו, עד כאן דברי הרב מהר"ר סלימאן זצ"ל.

ונקדים אשר שמעתי משם המקובלים דבקראו איש יהודי בתורה נביאים וכתובים בעניי האומות וכיוצא מברר ניצוצות הקדושה, וסמוכות שלהם מדברי הינוקא (וה"ק נלק קפת). דאמר חזינא דעמון ומואב מתגררו בכו, לפי שהיו עוסקים בעניי עמון ומואב, ועל פי ההקדמות אלו נבא אל הביאור, ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם, רצונו לומר מוצאיהם שהיו מוציאים ומבררים ניצוצות הקדושה, למסעיהם, במסעות אלו על פי ה'^[2] כמו שכתב הרב הנזכר. ואם כה יאמר האומר מאי דהוה הוה והאידינא למאי כתבינהו, ואין זה נתנית טעם למה שאמר ויכתוב משה, כי זה הוא טעם המסעות מעיקרן, לא למה שכתב ויכתוב משה, לזה אמר (ג, א) ואלה מסעיהם למוצאיהם הכונה דע וראה ואלה מסעיהם שנכתבו, למוצאיהם אחר כך בקריאתם להוציא ניצוצות הקדושה, על ידי שקריא"ת הגב"ר מגע"ת במסעות, דעל ידי הקריאה עוד יוציאו לאור ניצוצות הקדושה מהם ומהמונם. וממילא רווחא טעם לשבח על

לכן בחר בו רב ביבי בכדי לזכות לחתימה טובה לחיים ולחסד. ולכן מנהג ישראל להשלים פרשה אחרונה שהוא פרשת וזאת הברכה בהושענא רבה או בשמיני עצרת יען שבהם נגמר החתימה לחיים טובים ובזכות זה שהשלמנו כל הפרשיות שבתורה עם הציבור נזכה לגמר חתימה טובה לחיים טובים לאריכות ימים ושנים טובים אכיה"ה.

וממשיך, דחיו של האדם נקראים חיים דוקא כאשר נתברך גם בבני ומוזוני, כמ"ש רחל אמנו (נלאשית ל, ב) הבה לי בנים ואם אין וגו', וכן (וה"ק מ"ז קט). עני חשוב וכו', לזה רמזו חז"ל במתק לשונם דאריכות ימים ושנים יהיו גם בבני ומוזוני ואמרו ואפילו עטרו ודיבון דיקא שכן עטרו"ת גימטריא בני"ם חיי"ם ומוזוני"ת. וחזור ונראה רמז זה במלת ודיבון"ן שכן אות ו' מורה על חיים כנודע מזה"ק שנקרא אות חיים. ואתון ד"י מרמז על מוזוני כטעם וד"י זהב (דברים א, ב) וכטעם והריקותי לכם ברכה עד בלי די", עד שיכלו שפתותיכם מלומר די". ואתון ב"ן על בנים.

ומסיים שם עם גימטריאות נחמדים, עוד במעלת קריאת שני"ם מקר"א ואח"ד תרגום"ם שבגימטריא י"ש קונ"ה עולמו"ו בשע"ה אח"ת. ומעוררים בזה זכות השבעה רועים הקדושים שמספר שמותם אברה"ם יצח"ק יעק"ב משה"ה אהרן"ן יוס"ף דו"ד בגימטריא שני"ם מקר"א ואח"ד תרגום"ם. וזהו שאמרו חז"ל מאריכין לו ימיו ושנותיו שכן שני"ם מקר"א ואח"ד תרגום"ם בגימטריא אריכ"ת ימיו"ם ושני"ם טובי"ם בבני"י חיי"י מוזוני"י אכיה"ה.

לפרשת מסעי

תועלת הכתיבה ותועלת הגליות

ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה', ואלה מסעיהם למוצאיהם (ג, א).

ובספר פני דוד נלהג"ק המיד"א זצ"ל (אות א') מביא בשם זקינו נלהג"ר אברהם זולאי זצ"ל בספרו בעלי ברית אברהם (נפרשמינו - מסעי ד"ה ואפשר לומר) ע"ד משו"ל (מכא ז, טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, כי עתידים ישראל שילכו במדבר ויעשו להם נסים כיציאת מצרים, וזהו

ג. מגורי האריו"ל, ובספר באר שבע נלהג"ר יששכר צער איילנבורג זצ"ל אצ"ד ור"מ גורליץ צעל מחבר ספר לידה לדרך עה"ת, תלמיד מהסמ"ע והלבוש על מסכת כריתות (קף ל"ד) כתב עליו הרב הגדול ראש המדברים בכל מקום דכל רז לא אניס מני'.

ד. עי' בספה"ק מאור ושמש פרשת חקת (ד"ה עוד על הפסוקים ה"ל נהשען), ולהלן ד"ה אמנם הגלה לנו) שאברהם ושרה רצו להלך במקומות אלו לטהרם ולהתפלל עליהם, שתהא קלה לבניהם אחריהם, להקל כובד הגלות, ע"כ. וראה בספר דברי צדיקים (להג"ק ר' צעיש מאוספינ' זצ"ל) בסוף ההסכמה מזה"צ מוה"ר ש' שלום יחזקאל שרגא רובין זצ"ל אבר"ק צעישנבו, שכתב דהבעל שם טוב הק' טרם התגלותו נדד בעצמו למרחקים ועד עיר אושפיצין הגיע, טיהר את מקומות עשה תיקונים הנצרכים וכו'. ותלמידיו האחים הקדושים מאורי אור ב"ק הרב ר' אלימלך והרב ר' יושא זצ"ע, עוד טרם התגלותם הלכו מעיר לעיר כדי שישבילו גלות, ומקובל מצדיקים שבכל המקומות שערכו שם גלות, טהרו האויר וזככו הסביבה בקדושה ובטהרה, ובמקומות הללו השרישו יראת שמים והפריחו תורת החסידות ונשארו מובצרים לתורה ויראת שמים ועשיית צדקה וחסד, וללחום נגד מפירי התורה, וככה נמשך מדור לדור לעמוד על נפשם נגד מפירי הברית ותנועות חילוניות, שהסתערו בכל פעם על חומת היהדות בצורה אחרת, וחזקו עד למאד את האמונה פשוטה בהשגחה פרטית מהבורא כל עולמים המשיגה על כל צעד ושעל.

ומקובל שהאחים הקדושים הנ"ל עד אושפיצין הגיעו וכן עד ביאלא ביליץ, והם רצו לעבור הגשר ללכת הלאה לשלעזיא, אולם הבעל דבר לא הניחם לצעוד הלאה, ומקובל שהבעל דבר איים עליהם שינקום מהם ומיוצא חלציהם בכל מיני יסורים, ולא הטו אזנם אליו, עד שהזהירם אם לא ישיבו, אז גם הוא יעזור להם לעשות את כולם חסידים... ומזה יראו מאד, ונסוגו אחור.

וככה התנהגו גם שאר תלמידי הרב ר' בער המאורות הגדולים אנשי מופת וגאוני ארץ שנתפזרו בכל קצוי המדינה מקום מושבות בני ישראל להנחותם את הדרך ישכון אור, ובהרבה מקומות זכו שהתיישבו צדיקים תלמידיהם, וסמוך למקום זה בגבולות פרייסען הופיע אורו ושמשו של הגה"ק ר' שלמה'ל קשאנבו ע"ר זצ"ע.

ב"ק מרן רבינו שליט"א סיפר מה ששמע מאביו הגדול ב"ק מרן אדמו"ר צוק"ל שסיפר מה ששמע מאביו ב"ק מרן אדמו"ר האמצעי צוק"ל הי"ה, שהוא קיבל מאבותיו למעלה בקודש, כי חרה"ק הרב ר' מענדל מרימאנוב צוק"ל הוצרך לברוח מעיר פריסטיק מחמת שהרשעים הציתו את ביתו באש. וכשהגיע לעיר רימאנוב אמר, לעתיד לבוא, כשנזכה שיחדש הקב"ה את התורה הק', כמ"ש תורה חדשה מאתי תצא, כך יהי' כתוב בתורה, "ויסע רבי מענדל מפריסטיק ויהן ברימאנוב".

וצ"ל בספרו **מדרש בחידוש פירוש ההגדה**, בפסקא מתחילה ע"ז, דכשם שאמרו דאם אומרים שמועה מפיו שפתותיו דוכבות בקבה, כך כשמספרים בגנותו מצטער ויש לו כפרה, ולזה שנינו ג' מלכים אין להם חלק לעוה"ב, כי בספור זה וכיוצא היה להו כפרה, עכ"ה, כפי מה שמצאתי רמז בזכרונות^[1].

ובזה נראה טוב טעם למ"ש ושם רשעים ירקב דלא מסקינן בשמיהו, דאם היינו מזכירים שמם אף לרעה היה להם איזה כפרה, ואינם כדאים לזה. וז"ש **ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם**, שע"י כתיבה זו בס' התורה וקריאת ישראל הם מוציאים אותם לדור המדבר מאפלה לאורה ומיגון לשמחה, שמתכפר להם חטאתם יום יום, וזה היה תכלית הכתיבה, וז"ש **ויכתוב משה את מוצאייהם**, העיקר היה את מוצאייהם, יציאתם מן החטא, למסעיהם ממה שחטאו במסעות, וזה היה ע"פ ה'; דמשה רבינו לא היה רוצה לכתוב, כמשו"ל שלא להזכיר גנות ישראל. ואלה מסעיהם מה שאירע כל זה להם למוצאייהם מסיבת צאתם ממצרים, קודם זמנם כמדובר.

לכבוד יומא דהילולא של אהרן הכהן, ר"ח אב

כהן גדול אם מתאבל על צדיק שהוא

"עמוד צלותהו דישאל" מותר אפילו לקרוע בגדיו

ויעל אהרן אל הר ההה, על פי ה' וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים, בחודש החמישי באחד לחודש וגו' (למ, נל).

איתא בתרגום יונתן פרשת חקת על הפסוק (כ, כח) **וימת אהרן שם בראש ההר כו' וז"ל** (סס, כט), וכיון דנח נפשיה דאהרן אסתלקו עננא יקרא, בחד לירחא דאב. וחמון כל כנשתא דאתא משה נחית מן טוורא מנוי בזיעין, והוה ככי ואמר ווי לי עלך אהרן אחי עמוד צלותהו דישאל, אוף הינון בכון ית אהרן תלתין יומין גובריא ונשיא דישאל, ע"כ.

ובספר בנין אריאל [להג"ר שאול זצ"ל אצ"ד ור"מ דק"ק אמסטרדאם] כתב לדקדק מאי קמ"ל בהא דמית בחד לירחא דאב, ומקרא מלא הוא בפרשתו. (ב) מאי קמ"ל בהא דקאמר ומנוי בזיעין [שנגזר משה קציעין]. (ג) מה תיקן באומר שבעה משה על אהרן "עמוד צלותהו דישאל".

וכתב לתרין, שהוקשה לו להתרגום יונתן, דכיון דבחד בירחא חמישיאי נח נפשיה דאהרן לא יתכן שירד משה ומנוי בזיעין, דהוה תרתי דסתרי [שמשא היה כהן גדול ואסור לקרוע על מת]. ומתרג' דהוה אמר כו' עמוד צלותהו דישאל, ובהכי אתי שפיר דלא הוה תרתי דסתרי, ואם כן צ"ל שבכו אותו גובריא ונשיא כל בית ישראל.

וממשיך, כי הנה זה ימים רבים נתעוררתי אהא דאיתא במס' ב"ב (קכא), תנן התם אמר רשב"ג לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב כו'. ומפרש הש"ס מאי היא וכו', אמר רב נחמן יום שכלו בו מתי מדבר, דאמר מר עד שלא כלו מתי מדבר לא היה דיבור עם משה, שנאמר (דברים ג, טז) **ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות מקרב העם, וסמין**

ויכתוב משה דאם איש ישראל בקריאתו מברה, על אחת כמה וכמה משה רבינו ע"ה בכתיבתו, דודאי משה כותב הוא המוציא לאור כמה ניצוצות הקדושה בכתיבתו ובכונתו.

ועוד אפשר לרמוז ואלה מסעי בני ישראל, ס"ת יל"י שם קדוש מע"ב שמות, וכתב רבינו האר"י זצ"ל כי הוא המעלה ניצוצות העשיה, כמו שכתב בכונת אשירה לה' ב"י גמ"ל עלי וכו'. אשר בזמירות. וז"ש (נל, א) **אלה מסעי פסל את הראשונים**, בני אפרים שיצאו קודם זמנם והרגום כמשו"ל (ס"י שמות טו, יד), לזה אמר "אלה" מסעי, אלה הם נחשבים מסעות לפי שהיו בני ישראל בכללותם. אשר יצאו מארץ מצרים, ערות הארץ, וזכו שהיו לצבאותם, זרע קדש, וזהו לצבאותם מתיחסים אליהם, שלא היה בהם ג"ע אף שהיו במצרים ערות הארץ, ומכאן נודע ערכם וערך גדולת נשמתם^[2].

ועל ידי זה ששמרו אות ברית קדש וגם היו ביד משה ואהרן, המלמדים אותם דרכי ה'; לזה עשו והצליחו במסעות לברר ניצוצות הקדושה, ועל כן ראויים אלה ליקרות מסעי בין החניות בין המסעות, כי כל תכליתם היה להסיע ולברר ניצוצות הקדושה, וז"ש אלה מסעי, הכל הם מסעות שהסיעו ניצוצות הקדושה אשר היו מוטמעים. מסיבת היותם בני ישראל בכללות, וגם שזכו אשר יצאו מארץ מצרים, ערות הארץ ותוקף הסט"א, ועכ"ז יצאו לצבאותם דוקא, שהיו גדורים בעריות, גם אשו"ר נלוה עמם, אושר תדירי ביד משה ואהרן כמדובר.

ואפשר לומר שירמזו שתכלית יציאתם לפני הזמן היה בעבור ריבויים כמשו"ל, ועל כן זכו לרכוש גדול, וזה היה טעם אשר לא גאלם ה'; כי אם היה על ידי ה' היה השלל קדש, כמו יריחו, כמ"ש רבני אשכנז. וגם אמרו ז"ל דאלו היו ת' שנה ממש במצרים לא היה עוד שעבוד מלכויות, רק שהיו מוכרחים לצאת דאם לאו היו נטמעי' ח"ו, כאשר כל ההקדמות האלו נתבארו בספרי הקטן ראש דוד ע"ש. ומינה דאם היו שוהים ת' שנה ממש במצרים תכף היו באים לא"י ולא אירע כל מאורעות קשות במסעות.

וז"ש **אלה מסעי** כלומר סיבת המסעות האלו וגלגולן וצירופן, גם שעבוד ד' מלכויות הנרמזים בר"ת אלה מסעי בני ישראל, אדום מדי בבל יון כמ"ש ילקוט ראובני משם הרמ"ע ז"ל לפי דרכו. הכל היה סיבה אשר יצאו מארץ מצרים לפני זמנם, ונרמז באומרו אשר יצאו, כלומר מעצמם, הכונה טרם כלות זמנם ממש ת' שנה. וכי תימא וכי ח"ו הקדוש ברוך הוא לא קיים גזרתו. לז"א לצבאותם. כלומר היה מקום פטור מחמת צבאותם שהיו רבים, ועשו כל מה שעושים ס' רבוא לבד בת' שנה, וצדיק הוא וצדיק דינו. תדע ביד משה ואהרן, שיצאו ע"י משה ואהרן כדי שיוכו ברכוש, ואלו לא היה מן הדין לא היו לוקחים הרכוש. אבל עם כל זה אם ישבו ממש בפועל ת' שנה לא היו באים למסעות אלו וגלגוליהן ולד' מלכויות הנרמזות בר"ת כאמור.

וכי תימא למה נכתבו אלה מסעי שיש בהם גנות ישראל, לזה אמר **ויכתוב משה וכו'**, והענין שכתב הרב החסיד מהר"ר אליעזר נחמן פואה

ה. וראה מה שכתב הנח"ק החיד"א זצ"ל בספרו חומת אגף בפרשתינו - מסעי (ד"ה אשר ילא) בזה.

ו. ובזה נבין מה שאומרים בתחנון אבל אנחנו ואבותינו חטאנו. וראה מה שכתב בספה"ק נועם אלימלך פרשת וישלח (ד"ה וזהו) וזלה"ק, דהנה אנחנו אומרים בהווידוי אנחנו ואבותינו חטאנו ויש ליתן טעם למה אנו מזכירים חטא אבותינו. ויש לומר הענין הוא דגם אם חטא אדם אין לעשות עצמו רשע ממש נגד המקטרג, רק ירשיע עצמו במקצת, ויצדיק עצמו במקצת (ולא להלך דף א' ד"ה ממלחמה). וזהו שאנו תולים קצת החטא באבותינו, דהיינו מה שאנחנו חטאנו הוא על ידי אבותינו שלא קדשו אותנו בקדושה שלימה, וגם זה גרמה לנו שחטאנו. ובאמת אבותינו כבר הם בגן עדן ולא יזיק להם הקטרוג רק שאנו תולים בהם כדי שלא ליתן פתחון פה להמקטרג שאנחנו עצמינו חלילה עושים עצמינו רשעים, ונמצא בהתוודות אדם חטאיו עושה עצמו בינוני.

קרח כפי דברי התוס' שהזכרנו, דאיסור קרחה ושרט לנפש היינו אם עושים כן על המת עצמו, אבל אם עושים כן על ביטול ואבדן התורה ח"ו, מותר לעשות כן.

וזהו שאמר בעל המאמר וכל כך למה, דלפי מה שדרש תחלה דסלוקן של צדיקים יותר קשה מחורבן בית המקדש, והרי בחורבן בית המקדש קרא הקדוש ברוך הוא לעשות קרחה, ולא יתכן לעשות כן על מיתת הצדיקים, שכבר נאמר לא תשימו קרחה, א"כ באיזה ענין יכול להיות כן על מיתת צדיקים אבל כבוד ומספד קשה כל כך כמו בחורבן בית המקדש. ומתריץ שאף במיתת הצדיקים אפשר לעשות קרחה, אך לא על המת עצמו, אלא בשביל ואבדה חכמת חכמיו וגו', כך פירשתי מקדמת דנא בימי חורפי.

העולה מזה דאפילו דברים שאסרה תורה לעשות על המת עצמו, מותר לעשותן על שאר דברים טובים שנמצאו באיש ההוא בעודנו חי ובסלוקו חסרו.

לפי זה לא יפלא על רדת משה מן ההר בבגדים קרועים על מיתת אהרן, אף על פי שכהן גדול היה, שי"ל דאיסור (ויקרא כא, י) ובגדיו לא יפרו לא נאמר אלא אם עושה כן על המת עצמו, אבל משה רבינו לא עשה כן, אלא על חסרון הטובה שחסרו ישראל בסלוקו של אהרן, כי הוא היה עמוד נכון אשר בית ישראל נשען עליו בעבודתו ובתפלתו, ובענין הכבוד שהקיפו את המחנה בזכותו, כי בסלוקו נסתלקו, ועל חסרון כל טוב הזה היה משה רשאי לקרוע בגדיו ע"פ הדין אע"פ שהיה כהן גדול.

ובהיות הדבר כן דמשה רבינו עליו השלום כהן גדול היה, עולה כהוגן מה שדיבר הקדוש ברוך הוא עמו בתוך שלשים ימי אבלו של אהרן, דכהן גדול אין צריך לנהוג אבלות כל שלשים, משום דכל השנה לדידיה כרגל דמי. אלא דקשה א"כ למה נאמר ויבכו אותו כל בית ישראל שלשים יום, דמשמע דמלת כל בא לרבות את משה שגם הוא עשה כן כל שלשים יום, ולפי דרכנו הנ"ל אינו כן.

לכן מסיים ובכו כל עמא ישראל גובריא ונשיא, דהאי כל אתא לרבווי נשים, ולא בא לרבות גם את משה כי משה כהן גדול היה, ואתי שפיר מה שנתייחד הדיבור אליו, כמבואר למעלה על נכון, ונמצאו דברי התרגום יונתן מקושרים ומחוברים יפה יפה.

בין המצרים

קריאת הפרשיות של בין המצרים הם לכפר העונות

בספר אך פרי תבואה [ליסקא] פרשת פינחס (ד"ה עד יאמר דלקן) כתב טעם אמאי קורין בימי בין המצרים פרשת פינחס, מטות, מסעי ודברים, משום דהם מגינים על ישראל. קורין פרשת המועדות, ושבת היא בכללם, וכל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים (שם קמ). ולכן בפרשת מטות יש פרשת נדרים, שנודרים בעת צרה ח"ו. וכן פרשת מסעי על שם שהגלות היא מכפרת. וגם (דברים ו, ב) אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל וגו', שכנסם לכולם (נפישט ט"ז), על דרך שאמרו (סנהדרין ו) רב אשי כי הוה אתא טריפתא קמיה מכניף ומייתי להו לכולהו טבחי דמתא מחסיא, אמר כי היכי דלימטיין שיבא מכשורא, ונמצא שכולם הם להגין על ישראל, ודו"ק^[1].

ליה (ס, י) וידבר ה' אלי לאמה, אלי היה הדיבור ע"ש. ורש"י בחומש ר"פ ויקרא (ב, א - ד"ה לאמה) הביא זאת שכל ל"ח שנה שהיו ישראל נזופים לא נתייחד עמו הדיבור ע"ש בדבריו.

ומבואר שם בתוס' (ד"ה יוס שכלו צו ממי מדצר) וז"ל, בשנה אחרונה נמי מתו וידעו שכבר כלתה גזרה כי כבר מתו כל בני כ', ולפי שהיו אבליים עד מקצת יום של ט"ו לא חזר הדיבור, שאין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות כדאשכחן גבי יעקב (מסומא ויטז ס"ג) כל אותן הימים שנתאבל על יוסף כו', ולכן כל ימי אבלותו של ישראל לא חזר הדיבור שבזכותו היה מדבר עם משה כדאמרין בריש מכילתא כו', ע"ש.

והוה קשיא לי מהא דאיתא בקידושין (למ) דבשבעה באדר מת משה ע"ש. וכתבו שם תוספות (ד"ה לא מן כו') דבשבעה בניסן כלו שלשים יום של אבל משה, ולמחרת ביום ח' דיבר הקדוש ברוך הוא עם יהושע, שקודם לכן לא דיבר עמו, שאין השכינה שורה מתוך עצבות ע"ש. ואם כן היכי קאמר הכא דבט"ו באב נתייחד הדיבור למשה, הלא באחד לחודש החמישי מת אהרן, וכל בית ישראל נתאבלו עליו שלשים יום, א"כ למה נתייחד הדיבור למשה בעת ההיא.

כהן גדול אינו דומה באבילות לשאר בני אדם

אכן יש ליישב על פי מ"ש במסכת מ"ק ר"פ אלו מגלחין (יד) מצורע מהו שינהיג צרעתו ברגל. אמר רבא ת"ש והצורע לרבות כהן גדול, והא כל השנה לכה"ג כרגל לכולי עלמא דמי, דתנן כה"ג מקריב אונן ואינו אוכל, ש"מ נוהג צרעתו ברגל, שמע מינה. שמעינן מינה דאין כה"ג דומה לשאר העם בענין האבילות.

ומצינן בזבחים פרק טבול יום (פא) אמר רב משה רבינו כהן גדול היה וחולק בקדשי שמים. ואם כן אפשר לומר דלמשה נתייחד הדיבור באותו ל' יום, אלא דלפי זה דמשה כהן גדול היה, לא היה רשאי לפרוע ולפרום בגדיו על מת דכתב (ויקרא כא, י) ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם, ואם כן היכי קאמר מנוי בזיעין.

וממשיך וז"ל, אמנם יש ליישב על פי מה שאמרתי בימי חרפי בדרוש הספדו של אדם גדול ומרביץ תורה, אהא דאיתא במדרש איכה (איכ"ר פ"א סל"ו) וכן בירושלמי^[2] קשה סלוקן של צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא יותר מחורבן בית המקדש, שנאמר (ישעי נט, יד) הגני יוסיף להפליא את העם הזה הפלא ופלא, וכל כך למה, ואבדה חכמת חכמיו.

וביארתי לשון כל כך למה, על פי מ"ש בסנהדרין פרק ארבע מיתות (סא), כי נח נפשיה דרבי אליעזר אשכחיה רבי עקיבא והיה קורע את בשרו עד שהיה דמו שותת כו'. הקשו תוספות הלא אסור לעשות כן משום (ויקרא יט, כו) ושרט לנפש לא תתנו. ותירצו דוקא על המת אסור, אבל רבי עקיבא עשה כן על ביטול תורה ע"ש.

והנה במ"ש כאן שקשה סלוקן של צדיקים יותר מחורבן בית המקדש, יקשה לכאורה הלא מצינו שהחמיר הקדוש ברוך הוא בחורבן בית המקדש יותר מבמיתת צדיקים, דהא כתיב (ישעי נט, יג) ויקרא אדני-י א' צבא-ות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור שק, ודבר זה אסור לעשות על מיתת צדיקים. וצ"ל דגם במיתת צדיקים אפשר לעשות

ז. בירושלמי יומא פ"א ה"א (ג) כתוב, שמיתתן של צדיקים קשה לפני הקב"ה כשיבור לוחות, ולא מוזכר דיותר מחורבן ביהמ"ק. אלא הוא כתוב באיכ"ר הנ"ל.
ח. ובפרשתינו - פרשת מסעי (ד"ה י"ל הטעם שאנו) כתב חר"ק מליסקא וצוק"ל עוד טעם שאנו קורין הג' פרשיות האלו פינחס מטות מסעי בבין המצרים.
דהנה מבואר בשם הבעל שם טוב וז"ל דג' ערי מקלט יש לישראל שצריכין לקדשם, דהיינו מחשבה ודיבור ומעשה, ויכולין לנוס שמה מגואל הדם דהוא

לכבוד יומא דהילולא של רש"י הק', כ"ט תמוז

גודל עמקות וקדושת דברי רש"י

בספר שם הגדולים [להגה"ק מהר"א זצ"ל] מערכת גדולים (א"ת ט', נ"א) כתב, ובמגלת סתרי מהרח"ו זצ"ל כ"י מכתב ידו ממש כתב וז"ל, רבנא שלמה ז"ל לאחר מותו בא בחלום לבן בתו רבנא שמואל (רש"י), והקיצו ז"ל אמר לו מי אתה א"ל אני שלמה זקנך קום ורחץ בנקיון כפיך ותלמוד ממני קריאת שם הנעלם כי הכל למדתיך חוץ מזה. וכן עשה וישב אצלו בממשות אבל לא ראהו ולמדו וכו' ואמר לו תבין הפירוש בטוב כי אין לי רשות עוד לעכב, עכ"ל. וצא ולמד קדושתו ותוקף גדולתו, שלא רצה הן בעודנו חי ללמדו עד דשקיל רשותא וידע בעוה"ב דרשב"ם ראוי לזה ואין להאריך.

עוד כתב שם, ושמעתי מפה קדוש רב מופלג, שקבל מרבו, דרש"י התענה תרי"ג תעניות קודם שכתב פירוש התורה. והיה אומר ר"ת נכדו מה שפירש אדוני זקני הש"ס אף אני אעשה זאת, אבל פירוש המקרא לית בחילי, כי לא אוכל עשוהו. ועתה ראיתי בספר מאמר העתים להרמ"ע שנדפס בדיהרנפארט שנת תג"ן אשר בסוף הספר ממש הביא מעשה ממקובל גדול פלא והפלא, ומכלל הדברים נראה שרש"י כתב פירושו ע"פ הסוד ויש בדבריו רצון עילאין ולכן התענה תרי"ג תעניות, ומשה רבינו ע"ה אמר לו אשריך וכו'. והמקובל הוא החסיד מהר"ר נחמן בר שמואל ז"ל שהפליא לעשות והלך על קבר רש"י ז"ל ועשה סיגופים והפסקות עד שגילו לו סוד מ"ש רש"י ויתנכלו אותו, אתו עמו, כלומר אליו סודות עליונות ע"ש באריכות^[1].

לכבוד יומא דהילולא קדישא של

הרה"ק ר' משה טייטלבוים זצוק"ל אבד"ק אוהעל, כ"ח תמוז

עכו"ם שגזל מישראל עובר משום מעילה

קדש ישראל לה' ראשית תבואתה כל אכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם ה' (ירמ' ג, א).

בספה"ק ישמח משה (על הספטה לפשת מטות) כתב לפרש על פי המבואר במס' ע"ז (פ"א, ע"ג). שרוצה להוכיח דמשיכה בנכרי קונה, מהא דאמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן, בן נח שגזל את ישראל נהרג גם על פחות משה פרוטה, ולא ניתן להישבון נפיש^[2], ולא מייצג להסדסה להאי ישראל דהא ממיל עליה, ואע"ג דגבי ישראל לאו ממונא הוא, שהרי מחיל עליו, אבל לגבי ב"נ שנצטווה על הגזל ממונא הוא, ואי אמרת משיכה בעובד כוכבים אינה קונה, אמאי נהרג, הא לא קניא הך גזילה, דכל היכא דאיתא דישאל הוא, ודחי, משום דצעריה לישאל, ומקשי מהא דתני בסיפא בא חבירו [נעמיס] ונטלה ממנו נהרג עלי, בשלמא רישא משום דצערי לישאל, אלא סיפא דמייירי בעכו"ם מה עביד הא לא קניא, אלא ש"מ דמשיכה בעכו"ם קונה, הלכך קניא קמא והדר קניא הא, ולכן נהרג על שגזל. אך לפי זה הדרא קושיא לדוכתא, דאמאי נהרג בן נח בגזל פחות משה פרוטה מישראל, כיון דישאל מחיל, והרי בטל הטעם משום צערי.

וכתב לבאה, דבישראל איכא טעם אחרניא, והטעם דישאל לגבי נכרי הוי כהקדש, ודרשו במס' ב"מ (נ"ה). מן הפסוק (ויקל' ה, טו) ואת אשר חטא מן הקודש ישלם, לרבות פחות משה פרוטה להישבון, לקודש אין להדיק לא. ועיין ברמב"ם (הלכות מעילה פ"ג ה"ט, פ"ו ה' א) דהמועל בפחות משה פרוטה משלם את הקרן וכו', ומוסיף, ויראה לי שאינו לוקה, דאסור מן התורה כדין חצי שיעור עיי"ש. והנה ידוע דחצי שיעור נפקא מהא דכתיב (ויקל' א, כג) כל חלב, כמבואר במס' יומא (ע"ד). והנה מבואר ברמב"ם (הל' מלכים פ"ט ה' י'), דבן נח נהרג על חצי שיעור, דלא נאמרו שיעורין אלא לישראל. ולפי זה י"ל אף דישאל מחיל ולכן אינו בתורת השבה, מכל מקום גבי הנכרי הוי כהקדש, ובו יש איסור דפחות משה פרוטה מדין מעילה, ולא מדין גזל^[3] דמהני ביה מחילה, ואף דהוי

היצר הרע. והנה פרשת פינחס הוא המועדים דבהם קדושת המחשבה, שהם יומא דנשמתא ולא יומא דגופא, ומטות הוא על הדיבור, דשם הוא פרשת הנדרים, שצריך להוציא הנדר בשפתיו דוקא, ומסעי בני ישראל הוא על המעשה, ודו"ק. וראה בספה"ק דברי שלמה בפרשתינו - פרשת מטות (ד"ה ידנר משה אל ראשי המטות).

מ. הרה"ק המגיד משרייק זצוק"ל מביא בספרו מגן אברהם (פ"י נ"א) בשם אביו הרה"ק רבי מרדכי ממשערנאביל זצוק"ל, שבזכות רש"י היתה בריאת העולם, ומביא לכך רמזים בתיבת בראשית, עיי"ש. ובספר עשרת יקנים [להגה"ק ר' יחיאל מיכל זצ"ל] משה מסאמנור זצוק"ל, שביא מילין זצ"ל (פ"י מ"י ע"ה) מביא מבנו של הרה"ק ר' משה מסאמנור זצוק"ל ששמע מאביו שאמר בשם אחיו הרה"ק ר' צבי הירש מוירדישוב זצוק"ל, שאביו אמר לו שקיבל איש מפי איש דורות של צדיקים גדולים, שאברהם אבינו לא הסכים להוריד את יצחק מעל גבי המזבח בעקידה, עד שהקב"ה הביט לו, שרש"י יצא מזרעו. ומוסיף שהרה"ק ר' משה מסאמנור זצ"ע אמר לאחיו, שיתכן למצוא רמז לכך בכתוב, דכתוב שהקב"ה אמר לאברהם אבינו וירש ירעך את שער אויביו (גנאש"מ כ"ג, י), ותיבת ירש היא אותיות רש"י, והוטב הדבר בעיני אחיו הרה"ק מוירדישוב, ע"כ.

ועל פי דבריו אפשר לבאר את מה שאנו אומרים בסליחות מי שענה ליצחק בעקידה הוא יעננו, שהרי לכאורה יפלא, באיזה מקום מצינו שיצחק התפלל אצל העקידה על דבר ונענה בתפלתו. אלא דלפי הנ"ל ניחא, שהתפלל שיצא ממנו רש"י חק' ונענה בזה.

ובשל"ה חק' כתב דכשלו מדין רש"י צריך ג"כ להוציא בפיו את הפי' של בלע"ז. ובספר דברי יחזקאל מביא בשם הרה"ק משינאוא, דכאשר היה לומד חומש עם רש"י, היה דרכו להוציא בפיו את כל התיבות שברש"י, ואפילו את אותם תיבות שרש"י מביא בלשון לע"ז, מחמת גודל הקדושה השורה בכל תיבה מדברי רש"י.

וראה בפרי מגדים (אגמ"ג, ד"ה ומה שאמרת) שכתב לא' מתלמידי הזמן זצ"ל, והבחורים אשר אומרים כי חרפה להם ללמוד בישיבה פרשה חומש עם רש"י [וקפיעל גנאש"מ ומזינס] לו חכמו ישכילו היו לומדים זה ראשונה מכל, ראה נא הרא"ם זצ"ל אשר האיר עיני כל ישראל בחיבורו על רש"י על התורה. ובשל"ה חק' מסכת שבועות חלק נר מצוה (א"ת י"ד) כתב, ובפרט דקדוקי רש"י, כי בכל דיבור ודיבור של רש"י יש בו נסתרים עניינים מופלאים, כי חיבר החיבור שלו ברוח הקודש.

י. וכן הוא שיטת הקצות בספרו שב שמעתא (ט"ו פ"ד) דמעילה הוא מדין בזיון הקדש, ולא משום גזל. אולם עיי' בספר אתון דאורייתא [להג"ר יוסף ענגיל זצ"ל לא"ד קאקל] (כלל ג) דס"ל דהוא מדין גזל. ואולי יש לתלות פלוגתא זו בשני דרכים בתוס' מס' גיטין (מ"ג, ד"ה שור רעהו), ובמס' ב"ק (ו, ד"ה שור רעהו) עיי"ש. ועיי' במס' כתובות (ל"ג, ד"ה ז' ע"ה) שכתב, אבל מעילה הוא ממוין שמשלם שגזל מהקדש, ע"כ. וראה בספר דברי שאול [להג"ר יוסף שאול נאטמאן זצ"ל אבד"ק לנצח] פרשת נח (ד"ה כי מלוא) בבני נח דנהרג על פחות משה פרוטה, משום תיקון העולם, עיי"ש. ועיי' מה שכתבנו בספר אלף המגן פרשת נח (א"ת צ').

וכידוע שמחלה זו בריאה הוא היותר גרוע רח"ל, שמתפשט משם במהירות. והרופאים אומרים כי לרוב בא הדבר מחמת שמעשנים¹. והנה בכל פעם שהגיע האיש הנ"ל לבית החולים, שמע מכל אחד את גודל צרותיו, ואת מה שאמר לו הרופא שכל זה בא אליו בגלל שהי מעשן כל יום קופסא אחת. והנה האדם הזה (המנצח) כשהוא רואה א' מעשן בבית המדרש או בשווקים וברחובות, הוא רץ אליו וגוער בו, "אין ביכולתי לראותך הורג את עצמך, בוא עמי לביקור לבית החולים ותראה את המראה הנורא שתוארנו לעיל, ששוכבים שם כל כך הרבה חולאים ובוכים ומתחרטים ואומרים, לא חשבתי על תוצאת העישון, שבשבילו אני כבר אבוד מן העולם, בני צריכים אותי בזה העולם, חבל, כבר מאוחר מדי, משתדלים בכל מיני רפואות". והנה המבקר המוכיח הנ"ל איננו לא רב ולא רבי ולא למדן, אלא איש פשוט אשר לבו לב יהודי בוער בקרבו, וקשה לו לראות את הנעשה, כי הדבר נוגע לו בנפשו, ואינו מגיד תוכחה, כי אם אומר פקח עיניך וראה ואל תהרוג את עצמך, חוס נא על ביתך².

וכשרואים ל"ע יהודי אחד שאינו מתנהג כראוי, ידוע תדע כי הוא שונא את עצמו. בעוד ר' ישנם מאות מבני ישראל שמתנהגים בהפקרות, מבתי חרדים שומרי תורה ומצוות, והבנים נמשכו אחרי חברים זרים וכדומה. כתוב בתורה (ויקרא יט, יט) **ואהבת לרעך כמוך**, וזה קאי על כל אחד מישראל, וכי איך אפשר לראות האיש שיהודי הולך מדרך התורה ומתחבר את עצמו עם פוחזים וריקים, ורואים שהי' לו פאות וקצצם, ומי יודע איפה עוד הוא הולך, לב מי לא יחרד, תאחזהו ותדבר עמו בנאמנות.

אין קצבה לצער השכינה על כל יהודי שנאבד רח"ל, ויהודי זה שהוא בשלימות והוא דבוק באילנות דחיי ותל"ת את נפשו כבר הציג, חייב להשפיע על ישראל חבירו, וכמש"כ **הבינה לעתים** (מזכ"ר נ' לאלול פסח שופטים), ואת"ה **תבער הדם הנקי מקרבך** (מגילת סוף), שלא תהי' שופך דם של עצמך, ואח"כ **כי תעשה הישר בעיני ה'**, כי טוב וישר ה' על כן יורה **חטאים בדרך** (מגילת סוף), שתראה את הדרך הישר גם ליהודי אחר

המקום וברואיו אסור לבזותם, ולזה כיון התנא בצחות לשונו הקדוש, **"המכבד את הבריות"**, מצד שהם בריותיו של בורא את הכל. ועל זה יתכן שפיר הראיה מקרא שכתוב **כי מכבדי, ר"ל שהכבוד הוא מצדי, לז"א אכבד**. ואומרו **ובזוי יקלו**, ולא אמר אקלו, כי אין הקדוש ברוך הוא מייחד שמו על הרעה (צ"ר ג, ו), **ומאתו לא תצא**, ע"כ.

הנה יש כמה וכמה סיפורים על בעל ההילולא האיש היה נזהר ומזהיר על ענין זה שלא לבייש שום אדם, וכל כך הקפיד אפילו על דבר קל, למשל, כשנכנס פעם בבית מדרש לתפילת שחרית ובאמצע הילוכו ראה אברך אחד מאנ"ש ש'שרוך מנגעליו היה פתוחין. רבינו **צוק"ל** קודם כל הלך למקומו, וחזר ואמר לבחור אחד שיאמר להאברך הנ"ל שהשרוך של מנגעליו הם פתוחין ועלול לנפול על ידיהם. אחר כמה רגעים חזר להבחור הנ"ל ואמר לו, לכאורה יהי' לך קשיא עלי, אם אני ראיתי למה לא הגדתי בעצמי מקודם, אלא אם אני אגיד לו יתבייש, ואני לא רציתי לביישו, אבל אם אתה תגיד לו לא יתבייש ממך כלל.

וזה דוגמא כטיפה מן הים בזהירותו של **מרן רבינו הק'** במידתו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום, בכל תניעותיו כחוט השערה שלא לבייש ח"ו או לגרום שום צער ועגמת נפש לשום אדם, ולהיזהר בכבוד חבירו במאוד מאוד.

להשגיח גם על אחרים

עוד יזכור לנו מה שזכינו לשמוע דברי אלקים חיים מפה קדוש כ"ק **מרן אדמו"ר הגה"ק צוק"ל** בעת עריכת שלחן הטהור ראש חודש אלול שנת תש"נ לפ"ק פה במחנה מתיבתא עץ חיים, ולכבוד היומא דהילולא נביא כאן קטע מהשיחה יקרה, וזתוכ"ד:

יודע אני מאחד ההולך תמיד לבית החולים לעזור שם לחולאים שאינם יכולים לאכול בעצמם, ויש שם מחלקה נפרדת ל"ע לסובלי מחלת הסרטן רח"ל על הריאה, כי ישנם הרבה חולאים כאלו רח"ל,

יג. בשנים קדמוניות (נענך שנת משי"ט - משכ"ל לפ"ק) היו הרבה בני אדם מעשנים, וגם לא היה בושע לבקש אחד מחבירו ליתן לו ציגארעטל, וגם כשהיה אחד עושה בר מצוה לבנו הביא כמה קופסאות למלוה מלכה, וב"ק מין אדמו"ר **צוק"ל** זרק הציגארעטל על השלחנות וכל אחד לקח (ואם"כ לשם לענן מפי שגורס ממלת ה"ס). ופעם אחת לקח רבינו **צוק"ל** ציגארעטל ולקחו לתוך פיו מהופך בצד שמעבירין האש לתוך פיו, והצד השני עם הפילטער לחוץ, ותמחו כולם על דבר זה, ופתח רבינו **צוק"ל** פיו ואמר שעשה זה ככוונה להראות בדבר הנחיצות להתפלל כל התפללות בסדר שתיקנו לנו חכמינו ז"ל, שהרי אנשי כנסת הגדולה וגדולי הדורות אחריהם תיקנו סדר התפלה מתחלתו ועד סופו, שמתחלה אומרים פרשת העקידה וסדר הקרבנות, ואחר כך אומרים פסוקי דזמרה, וקריאת שמע, ושמונה עשרה, ויש בזה טעמים נגלים על פי הלכה, וגם ענינים כמוסים על פי סוד. אבל ישנם אנשים שמהפכים הקערה על פיה, שנכנסים לבית המדרש בעת שהציבור כבר התחילו לומר "הודו", ויש מאחרים לבוא אפילו כאשר עומדים הקהל באמצע פסוקי דזמרה. ואחר התפלה הם משלימים סדר הקרבנות שדילגו בתחילה ומהפכין הצינורות. ומשל למה הדבר דומה, למי שלוקח ציגארעטל בפיו בצד ההפוך ומנסה לעשן באופן זה, בודאי שלא יעלה בידו. וכן הדבר במי שמתפלל שלא על הסדר, שאין התפלה עולה יפה כראוי.

יד. הנה בהתבונן אדם בדרך משל, אם יראה אדם את חבירו עומד נגדו ובידו סכין, ובדעתו לחתוך אצבעות ידו, האם יסתפק או יתבייש, ויעמוד מנגד מלמנוע את חבירו מלעשות העולה הזאת, הלא לבטח יזעק וישאג בכדי למנוע אותו מלהזיק לעצמו, ואע"פ שאיתא בגמ' (פרכה לג.) **"שופט אסור לרחם עליו"**, בספרי החסידות פירשו מילת **"אסור"** מלשון **אסיר ושרי**, דהיינו ששופט - אסור, דהיינו קשורים אליו להושיעו, לרחם עליו, "מען איז צוגעבינדען אים צו העלפן".

והנה בפרשת (מטות) איתא **"לא יחל דבריו"**, דהיינו דיבוריו של אדם לא יהיו מחוללים (פארשעטט), ואיתא בבתבי האר"ל דהקב"ה נותן לאדם סכום קצוב של דיבורים שיכול לדבר במשך שנות חייו, ואם בזבז אדם את סכום הדיבורים הקצוב לו, או שמת, או נעשה אלם, וזהו פירוש הפסוק (ספ"ט ג, ו) **"נפשי יצאה בדבריו"**, והנה כשרואה אדם את חבירו מכלה לריק דיבוריו, בדיבורים של מה בכך, או אפילו גרוע מזה, ובפרט אדם המדבר בשעת התפילה וקרה"ת, הלא הוא בורא מלאכים שחורים, העולים איתו ליום הדין, וצועקים לבי"ד של מעלה **"זה בראני, זה בראני"** (עי' נספר לקיט מורי נמאלי' פ' עקב). וא"כ לפי"ז אדם כזה הוא השונא הגדול ביותר של עצמו, ומזיק לעצמו, כדוגמת אותו אדם אשר רוצה לחתוך את אצבעותיו, כמו דידי, וא"כ הלא אנו מחויבים לרחם עליו, ולמנוע ממנו מלעשות כרעה הזו, רק שאנשים מורים לעצמם היתר באומרים **"מושב שיהיו שוננים ואל יהיו מזידים"**, אך הנה במשל הנזכר האם יעמוד אדם מנגד ויאמר, ניחא דיחיתון אצבעותי, דמוטב שיהיו שוגגין ועל יהיו מזידין, או יאמר ששופט אסור לרחם עליו, הלא שום אדם לא יעשה כן.

ובפרט בשב"ק דדרשו חז"ל (שם דף ק"א) **"ודבר דבר"** **שלא יהא דיבורך של שבת כדיבורך של חול**, דהלא כל אחד יודע ששבת לובשים אחרת, ואוכלים מאכלים אחרים, והלא מאותו הפסוק דרשינן ג"כ דהדיבורים צריכים להיות שונים משל חול. וזהו פי' הפסוק הנזכר **"לא יחל דבריו"**, אל תעשה דבריו חולין.

ובספר אגרא דפרקא (לוח פ"ו), מביא מדרש בפרשת אחרי, דיש צדיקים שמי שרואה אותם נזכר בלימודו, ע"כ בשעת הלימוד צריך לצייר צורת צדיק, ובפרט צורת רבו מובהק. וזהו כוונת הירושלמי (סגמ ו): דצריך לצייר בשעת הלימוד כאילו בעל השמועה עומד כנגדו, וזהו שאיתא (עירובין יג:) **אמר רבי האי דמחדדנא מחבראי, דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה, ואילו חזיתיה מקמיה הוה מחדדנא טפי, דכתיב והיו עיניך ראות את מורדך, ע"כ, ויש לפרש דמילת מאחורי כוונתו, גם לאחר פטירת רבו.**

ואיתא בהקדמה לספר קדושת ציון שאם מקושרים לצדיק אף אחר הסתלקותו, והולכים בדרכיו, אז גם הצדיק מעולם העליון מקושר לזה התלמיד, ושומר עליו, ויש לצדיק כוח, דצדיק גוזר והקב"ה מקיים, ובפרט בצדיקים שכבר נסתלקו מן העולם, דגדולים במיתתן יותר מבחייהם, וע"כ אפשר לבקש מהצדיק שיבטלו כל הגזירות רעות, ויושפע מן השמים ישועות, רפואות, פרנסה בריוח, זיווגים, וכל מילי דמיטב.

צדקתם תצדיהו

רש"י בפרשת זאת הברכה כתב עה"פ (דברים לה, ז) **לא כהתה עינו - אף משמות, ואולי לרמז בזה המאמר במסכת יבמות (דף ק"ה) המתפלל צריך שישים עינו למטה, ולבו למעלה, דכמו כן עשה משה רבינו דלא כהתה עינו אף משמות, דהיינו שהשפיע למטה על כלל ישראל ע"י עינו, שצדיק צריך שישים עינו למטה, אע"פ שליבו כבר למעלה. וכן כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל ז"ע נותן עינו למטה משמות, דמפרשינן את המאמר אתפשטותיה דמשה בכל דרא ודרא, בכל דירה ודירה, בין שהוא דר למטה בעוה"ז, ובין שהוא דר למעלה בעולמות העליונים, נותן עינו למען כלל ישראל.**

ויהי רצון שזכותו הגדול והקדוש יגן עלינו ועל כל ישראל להיושע בכל מילי דמיטב, ועינינו בו תליות שכמעשהו בחול כך מעשהו בשבת, וממקומו יפן ברחמי לעמו, וישא תפילה בעדינו להתברך בכל טוב בגוף ובנפש מיומא דהילולא, עדי נוכח שיקיצו וירננו שוכני עפר, בביאת משיח צדקינו ומלכינו בראשינו במהרה בימינו אמן.

ותדבר עמו ותעשה מה שביכלתך, תזכה להיות מן המקיימים נפש אחת מישראל אשר עליהם אחז"ל כאילו קיים עולם מלא (סנהדרין לז).

והנה התורה הקדושה הוא סמא דחיי, תרופה שמציל את החיים, ומי שלומד תורה בשלימות ובאמונה שלימה הוא דבוק באילנא דחיי, כי הם חיינו ואורך ימינו, ותורת ה' תמימה אצלו, ומרגיש שעליו להיות בבחינת **משיבת נפש**, להציל גם נפש אחר כיון שאינו יכול לראותו הולך לאיבוד ח"ו, בידעו כי באם כבר יהי' השני בתוך מ"ט שערי טומאה, לא יוכל להוציאו עוד מדיוטא התחתונה. וז"פ תורת ה' **תמימה**, דמי שנתקיים אצלו תורת ה' **תמימה**, שהיא בשלימות אצלו, ומרגיש שמחויב להציל נפש יהודי אחת, שמתפלל עמו בביהמ"ד אחד וכו', היא **משיבת נפש**. ולמה היא **משיבת נפש**, פי' באיזה כח יכול להיות משיב נפש אחת, מפני שהיא **תמימה**, כי מי שרוצה לקיים התורה בשלימות יש לו הכח, כי דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב, ואז ידוע שיש בו אהבת התורה ויראת שמים, וכמו שאמרו חז"ל (פנחס ו): כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין, וכיון שיוצאים מפנימיות הלב שאינו מתכוון לכבוד או לממון, ועומד ומבקש, דברים אלו יעשו רושם ולא ישוב פניו ריקם בעה"י, ואיננו נותן לו מנוח עד אשר משיב את הנפש. ולמה היא **משיבת נפש**, ואימתי יכול להציל ולהיות משיב נפש, והלא אינו צדיק הדור, והלא איש פשוט הוא הרוצה לעשות מצוה קדושה כזו. אלא מפני שהיא **תמימה**, שמקיים את התורה בשלימות ואינו יכול לראות את חבריו נופל, ולכן יש לו ההשפעה.

הסתכלות בצדיק

הנה ביומא דשבתא יומא דנשמתא נשתתף בסעודת ההילולא של אבינו רועינו **כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוק"ל**, ולקבל הדרכה מבנו וממשיך דרכו יבלחט"א **כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א**, וצריך לכונן לבבנו לשמוע ולקבל ולהסתכל על הצדיק, וכדאיתא בתפארת שלמה פרשת נצבים דהסתכלות על הצדיק מבטל כל מידות רעות. ובספה"ק בקדושת לוי כתב בדרוש לפורים, שהסתכלות בצדיק גורם לקדושה. ובספר רביד הזהב פרשת תזריע איתא דהסתכלות על צדיק גורם לשמחה.

תודתנו נתונה לאלו שהשתתפו בהוצאת הגליון

לזכר עולם יהיה צדיק

הגליון מוקדש לעילו נשמת

אבינו רועינו, עטרת ראשינו, נזר תפארתינו, גאון ישראל וקדושו

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק רבי שלמה זצוקללה"ה

בעל דברי שלמה

בן כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק רבי בן ציון זצוקללה"ה הי"ד

עלה בסערה השמימה ר"ח מנחם אב שנת תש"ס לפ"ק

נתנדב ע"י הנה"ח ר' **אברהם יוסף וויינגארטען** הי"ו

לזכר עולם יהיה צדיק

הגליון מוקדש לעילו נשמת

אבינו רועינו, עטרת ראשינו, נזר תפארתינו, גאון ישראל וקדושו

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק רבי שלמה זצוקללה"ה

בעל דברי שלמה

בן כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק רבי בן ציון זצוקללה"ה הי"ד

עלה בסערה השמימה ר"ח מנחם אב שנת תש"ס לפ"ק

נתנדב ע"י הנה"ח ר' **בן ציון אלימלך וואקסמאן** הי"ו

כל מי שרוצה להשתתף בהוצאת הגליון לרגל השמחה שבמעונו או לעילו נשמת, או לקבל הגליון יפנה למכון אלף המגן 347-930-8759 ולהשאיר הודעה תזכר למצות

ישלם ד' פעלם ותהי' משכורתם שלימה מעלם ד'